2019-2020 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI İCRA HUKUKU DERSİ

PRATİK ÇALIŞMA METNİ-I

Mehmet daha önce başlattığı takip üzerine 10.08.2019 tarihinde Büyükada'da ikamet eden borçlu Süleyman aleyhine haciz talebinde bulunmuştur. İcra memuru ise diğer personelin yıllık izinde ve doğum izninde olduğunu kendisinin de iş yükü nedeniyle haciz işlemlerini sıraya koyduğunu ve Süleyman aleyhine haciz işlemini ancak 15.08.2019 tarihinde gerçekleştireceğini söylemiştir. Mehmet 15.08.2019 tarihinde haciz işlemleri tamamlanan takip ile ilgili Süleyman ile aynı çatı altında yaşayan üvey kızı Asya'nın, icra mahkemesine "Yazlık evleri olmasına rağmen sürekli oturdukları evin haczedildiği, borçlunun maaşının haczedilen kısmı nedeniyle evin geçimini sağlayamadığı ve gazi abisinin protez kolunun haczedildiği" gerekçesiyle 25.08.2019 tarihinde şikâyet talebinde bulunduğunu öğrenmiştir.

Mehmet Büyükada'da bulunan binayı Adalar Belediyesi'ne kira sözleşmesi uyarınca aylık 100.000 TL bedel karşılığında belediyeye, binanın altında bulunan dükkânı ise belediye başkanının oğlu Alican'a aylık 15.000 kira bedeli karşılığında kiralamıştır. Fakat belediye tarafından 2 aydır kira ödemesi yapılmamıştır. 12.10.2019 kendi çabalarıyla icra takibi başlatmak isteyen Mehmet'e Adalar 1. İcra Müdürlüğü memuru belediyenin bir kamu kurumu olması sebebiyle, aleyhine takip başlatılamayacağını söyleyerek takip talebini işleme koymamıştır. Bunun üzerine sinirlenen Mehmet, Alican aleyhine 200.000'lik icra takibi başlatmak üzere sözlü olarak takip talebinde bulunmuş, icra müdürü ise "Biz yazar hallederiz." diyerek Mehmet'i uğurlamıştır. Ankara'ya dönen Mehmet ise 22.10.19 tarihinde, kendi sözlü beyanı ile aynı fakat talep sahibi Alican, karşı taraf ise kendisi olarak işleme konan bir ödeme emri almıştır. Mehmet belediye başkanını korumak için icra müdürünün kasıtlı olarak bu hatayı yaptığını düşünmektedir.

Ankara'da yaşayan Mehmet, aleyhine yürütülen icra takip işlemi ve takip başlatmak istediği alacakları ve karşı tarafı bulunduğu şikâyet başvurusu için 24.10.2019 tarihinde sizden hukuki yardım talep etmektedir.

I. Olay kurgusuna uygun olarak şikâyet yoluna başvurmak üzere bir adet şikâyet dilekçesi oluşturunuz.

İCRA HUKUK MAHKEMESİ'NE (HAKİMLİĞİ'NE)

ADALAR

Şikayet Eden(Borçlu) : Asya……..(TC. No…..)

Vekili :

(Adres)

Karşı Taraf (Alacaklı) : 1. Mehmet

Vekili :

(Adres)

Konusu : Meskeniyet iddiası ve abisinin protez bacağının haczinin iptali

Açıklamalar : …… (OLAYLAR ÖZETLENMELİ)

Deliller : İcra Müdürlüğünün …/… Esas sayılı Dosyası ve her tür delil

Hukuki Sebepler : İİK m.16, 82, HMK ve sair yasal mevzuat

Talep : Yukarıda kısaca açıklanan nedenlerle İstanbul İcra Müdürlüğü'nün …./…. Esas dosyası ile yapılan işlemin iptaline karar verilmesini borçlu (vekili) olarak saygılarımla arz ve talep ederim. …./…./….

Borçlu (Vekili)

Ad-Soyad

İmza

II. Aşağıda yer alan soruları birbirinden bağımsız düşünerek cevaplayınız.

a. Mehmet İİK m. 79 uyarınca haczin haciz talebinden itibaren üç gün içinde yapılması gerektiğini, talepten itibaren 5. Gün haczin yapılmasının hukuka aykırı olduğunu düşünmektedir. Mehmet'in başvurabileceği hukuki yol var mıdır?

Şikâyet, icra (ve iflâs) dairelerinin hukuka aykırı olan işlemlerin iptalini veya düzeltilmesini sağlamak için kabul edilmiş bir kanun yoludur. İİK 79 uyarınca icra memurunun haciz talebinden itibaren 3 gün içinde haczi gerçekleştirmesi gerekir. Memurun haczi gerçekleştirmemesi somut olaya göre bir hakkın yerine getirilmemesi veya hakkın sebepsiz yere sürüncemeden bırakılması olarak değerlendirilebilir.

Somut olayda hakkın yerine getirilmemesi söz konusu değildir. Hakkın vaktinde yerine getirilmemesi ise icra memurunca belirtilen haklı bir sebebe dayandığından hakkın sebepsiz yere sürüncemede bırakılmasından da bahsedilemez. Kaldı ki memurun 5. gün haczi yerine getirdiği bilindiğinden ve bunun bir hak kaybına yol açtığından bahsedilmediğinden Mehmet'in şikâyet yoluna başvurmakta hukuki yararı olduğunu söylemek mümkün değildir.

b. Asya'nın şikâyet başvurusunu her şikâyet gerekçesi için ayrı ayrı değerlendiriniz. Her ihtimal için başvurunun taraflarını, sonucunu ve yargılama giderlerinden kimin sorumlu olacağını belirtiniz.

Şikâyet başvurusunda bulunabilmek için kişilerin medeni haklardan yararlanma ve medeni hakları kullanma ehliyetinin yanında şikâyet etmekte hukuki yararı bulunmalıdır. Aslı şikâyet başvurusu için medeni haklardan yararlanma ehliyetine sahiptir. Aslı medeni hakları kullanmak konusunda tam ehliyet sahibi ise (küçük değil ise) şikâyet başvurusu yapmaya ehildir.

Şikâyet başvurusunda bulunanın şikâyet konusu icra veya iflas dairesi işleminin iptali, düzeltilmesi veya yapılmasında hukuki yararı bulunmalıdır. Takip borçlusu veya alacaklısının şikâyette kural olarak hukuki yararı bulunduğu kabul edilir. Fakat bunun dışındaki kişilerin şikâyet başvurusu yapmaktaki hukuki yararının varlığı her somut olayda ayrıca değerlendirilmelidir. Örneğin, borçlunun elinde olması sebebiyle üçüncü kişinin mülkiyetinde olan bir malın haczedilmesi işlemi ile İİK 97. maddeye uygun işlem yapılmadığı ile ilgili üçüncü kişinin şikâyette hukuki yararı vardır.

Doktrinde Federal Mahkeme kararlarına dayanılarak borçlunun ailesinin de geçimlerini ilgilendirilen icra ve iflas dairesi işlemlerine karşı şikâyet başvurusunda bulunabileceği kabul edilmektedir. Burada aileden anlaşılması gereken borçlunu geçimini sağladığı kişiler özellikle borçlu ile aynı çatı altında yaşayanlar ve öncelikli olarak eşidir. Yargıtay borçlu ile aynı çatı altında yaşayanların, söz konusu mal kendi mülkiyetlerinde değil ise, hacze ilişkin şikâyet başvurusuna hukuki yararları bulunmadığından başvuru haklarının olmadığı görüşündedir. Doktrinde kabul edilen ise özellikle (İİK 82/2-7,12) kanunda haczi yasak şeylerden olan borçlunun haline münasip evi ve geçimini devam ettirmesi için gerekli eşyası için aynı çatı altında yaşayanların da şikâyet başvurusunda bulunabileceği kabul edilmektedir. Hatta borçlu ile aynı çatı altında yaşayanların şikâyet yetkisinin bununla sınırlı olmayıp örneğin borçlunun maaş haczi için icra memurunun takdir ettiği oranın (İİK 83) hadiseye

uygun olmadığı iddiası ile borçlunun geçimini sağladığı kişilerin de şikâyet başvurusu yapabilmesi savunulmaktadır.

Şikâyetin kabulü ya da reddi halinde yargılama giderleri ve vekâlet ücreti takdiri konusunda Yargıtay'ın en son uygulamaları ile kabul edilen münhasıran icra müdürünün kusurundan kaynaklanan, karşı tarafa yüklenebilecek bir kusur bulunmaması ve yine karşı tarafın şikâyete karşı durmaması hallerinde karşı taraf aleyhine yargılama gideri ve vekâlet ücreti verilmemesi, bunun yanında şikâyete konu işlemin niteliğine göre şikâyet edilenin yani alacaklının yapılan işlemin gerçekleşmesinde bir kusuru var ise yargılama giderinden ve tâbi vekâlet ücretinden sorumlu tutulması yönündedir. Nitekim, uygulamada mahkemelerce yaygın olarak bu doğrultuda bir uygulama benimsendiği görülmektedir.

Şikâyet yargılaması giderleri, yargılama giderlerinin haksız çıkan tarafa yükletilme kuralından ayrık düşmektedir. Şikâyet başvurusuna ilişkin yargılama giderleri salt icra dairesinin işlemleri için şikâyet başvurusunda bulunana, salt icra dairesi işlemi olmayıp karşı tarafın da bu aykırı işlemden fayda sağladığı durumlarda ise karşı tarafa yükletilecektir. Kanunda böyle bir hüküm olmamakla birlikte uygulama bu yönde seyretmektedir.

Aslı borçlu ile aynı çatı altında yaşıyor ise borçlu gibi o da meskeniyet iddiası ile şikâyet başvurusunda bulunabilir. Burada icra dairesinin takdir yetkisi gündeme geleceğinden 7 günlük hak düşürücü süre ile bağlı olarak Aslı şikâyet başvurusunda bulunabilecektir. Bu başvurunun başvuran tarafı borçlu değil Aslıdır. Karşı taraf ise (Şikâyet bir dava olmadığından dilekçede belirtmek zorunlu olmamakla birlikte özellikle yargılama giderlerinden sorumlu olması için uygulamada takibin diğer tarafı şikâyet başvurusunda taraf olarak gösterilmektedir.) alacaklı olarak gösterilecektir. Şikâyet konusu işlemden karşı tarafın fayda sağlaması söz konusu ise örneğin satışı daha kolay olduğundan mesken konutunun haczi tercih edilmişse takip alacaklısı yargılama giderlerinden sorumlu olacaktır.

Borçlu Süleyman'ın maaşının haczedilen kısmı nedeniyle geçinememesi hiç şüphesiz Aslı'nın da mağdur olmasına sebep olur. Bu nedenle Aslı bu işleme karşı işlemin hadiseye uygun olmaması sebebiyle 7 gün ile sınırlı olmak üzere şikâyet başvurusunda bulunabilecektir. Yargılama giderleri ise alacaklını bundan fayda sağladığı düşünülüyorsa alacaklıya yükletilmelidir.

Borçlu ile aynı evde yaşayanların şikâyet başvurusu yetkisini üçüncü kişilerin malları lehine genişletmek mümkün değildir. Fakat kamu düzenine aykırı işlemler için herkesin şikâyet başvurusunda bulunabilmesi mümkündür. Somut olayda gazi abinin protez bacağının haczedilmesi kamuda infiale yol açacağından kamu düzenine aykırı işlem yapılması gerekçesiyle Aslı'nın süre ile bağlı olmaksızın şikâyet başvurusunda bulunabilmesini gerektirir. Bu durumda yargılama giderlerinden karşı tarafın bir fayda sağlamadığı açık olduğundan Aslı sorumlu olacaktır.

c. Mehmet'in belediye aleyhine başlatmak istediği icra takibinin memur tarafından engellenmesine karşı başvurabileceği bir yol var mıdır?

İcra memuru, maddi hukuka ilişkin bir inceleme yapmaksızın her icra takibi talebini işleme koymak ve takip eden üç gün içerisinde borçlu olduğu iddia edilen kişiye ödeme emri göndermekle görevlendirilmiştir. İcra ve iflas dairelerinin aktif veya pasif her işlemi şikâyete konu olabilecektir. Kanunun emredici hükmünü yerine getirmediğinde ve şikâyetin süresiz olması Mehmet için daha avantajlı olacağından Mehmet, hakkın yerine getirilmemesi sebebiyle şikâyet başvurusunda bulunabilecektir.

d. İcra memurunun takip talebinde bulunan ve karşı tarafın kimlik bilgilerini karıştırmış olmasını değerlendiriniz. Mehmet'in bu işleme karşı başvuracağı hukuki çareyi açıklayınız. Mehmet bu başvurudan kaynaklanan yargılama giderlerinden sorumlu olacak mıdır? İnceleyiniz.

İcra dairelerinin taleple bağlılık ilkesi uyarınca takip talebi olmaksızın veya takip talebinden farklı bir işlem yapmaları mümkün değildir. Mehmet'e ulaşan ödeme hem takip talebi olmaksızın takip başlatıldığı hem de Mehmet'in başvurusuna uygun bir takibin başlatılmadığını gösterir. Bu durumda Mehmet icra dairesinin bu işlemine karşılık takip başlatmadığı için hakkın yerine getirilmemesi gerekçesiyle süresiz; Kanuna aykırı (Kamu düzenine aykırı olduğu düşünülmesi de mümkün süre yönünden avantajlı olduğu için bu gerekçeye başvurulmalıdır. Zira icra mahkemesi şikâyet sebebi ile bağlı değildir. İcra takibi başlatıldığı gerekçesiyle ise 7 gün içinde şikâyet başvurusunda bulunabilir. Yargılama giderlerinden karşı tarafın her hangi bir fayda sağladığı açık olmadığından Mehmet sorumlu olacaktır.

III. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 13.01.2014 tarihli ve 2013/34936 E., 2014/165 K. sayılı kararını inceleyiniz.

"Yukarıda tarih ve numarası yazılı mahkeme kararının müddeti içinde temyizen tetkiki 3. kişi tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olup, dava dosyası için Tetkik Hakimi.. tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve dosya içerisindeki tüm belgeler okunup incelendikten sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü :

Şikâyetçi 3. kişinin, icra mahkemesine yaptığı başvuruda, alacaklı tarafından başlatılan genel haciz yolu ile ilamsız icra takibinde gönderilen üçüncü haciz ihbarnamesinin İİK.'nun 89. maddesinde öngörülen yasal şartları taşımadığını ileri sürerek iptali isteğinde bulunduğu, mahkemece, şikâyetin süre aşımı nedeniyle reddine karar verildiği anlaşılmaktadır.

İİK'nun 89/3. maddesi uyarınca "...İkinci ihbarnameye süresi içinde itiraz etmeyen ve zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemeyen veya yedinde sayılan malı icra dairesine teslim etmeyen üçüncü şahsa onbeş gün içinde parayı icra dairesine ödemesi veya yedinde sayılan malı teslim etmesi yahut bu süre içinde menfi tespit davası açması, aksi takdirde zimmetinde sayılan borcu ödemeye veya yedinde sayılan malı teslime zorlanacağı bildirilir. Bu bildirimi alan üçüncü şahıs, icra takibinin yapıldığı veya yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesinde süresi içinde menfi tespit davası açtığına dair belgeyi bildirimin yapıldığı tarihten itibaren yirmi gün içinde ilgili icra dairesine teslim ettiği takdirde, hakkında yürütülen cebri icra işlemleri menfi tespit davası sonunda verilen kararın kesinleşmesine kadar durur..."

İİK'nun 16. maddesinde "şikâyet ve şartları" düzenlenmiştir. Anılan maddenin 1. fıkrasına göre; "Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere icra ve iflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikâyet olunabilir. Şikâyet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır." Aynı maddenin 2. fıkrasında ise; "Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikâyet olunabilir"düzenlemesi yer almaktadır.

Somut olayda, 3. kişinin mahkemeye başvurusu, haciz ihbarnamesinin İİK'nun 89/3. maddesinin emredici hükmüne uygun düzenlenmediğine ilişkindir. Yasanın emredici nitelikteki kuralına aykırılıktan kaynaklanan bu şikâyet, kamu düzeniyle ilgili olup, İİK' nun 16/2. maddesi uyarınca süreye tâbi değildir.

O halde mahkemece, işin esası incelenerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken; istemin süre aşımı nedeniyle reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir."